

**TUG‘MA SITOMEGALOVIRUSLI INFEKSIYANI
TASHXISLASH ALGORITMI VA PROGNOZI**

Abdisamiyeva Farida

*Klinik laborator diagnostikasi va DKTF klinik laborator
diagnostikasi kursi bilan kafedra kursanti;*

Umarova Tamila Abdufattoyevna

*Klinik laborator diagnostikasi va DKTF klinik laborator
diagnostikasi kursi bilan kafedra assistenti;*

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Samarqand, O‘zbekiston

Tug‘ma virusli infeksiyon kasalliklar muammosining dolzarbligi ularning keng tarqalishi, latent va subklinik shakllarining yuqori chastotasi, shuningdek, diagnostika, davolash va reabilitatsiya xarajatlari bilan bog‘liq sezilarli iqtisodiy zarar bilan izohlanadi [17,18,19,20].

Kalit so‘zlar: *homiladorlik, sitomegalovirus infeksiyasi, yangi shtamm, diagnostika, superinfeksiya, laborator diagnostika.*

Sitomegalovirus infeksiyasi (CMVI) dunyoda tug‘ma infeksiyon kasalliklarning eng keng tarqalgan sabablaridan biridir. Yangi tug‘ilganlarda tug‘ma CMVI chastotasi 0,6% dan 6,1% gacha bo‘lib, bu Daun sindromi, homiladagi spirtli ichimliklar sindromi va spina bifida holatlaridan ko‘proq uchraydi [1,2,3,4,5].

Ma‘lumki, faqatgina bolalarning 10-15% da kasallik klinik ko‘rinishda namoyon bo‘ladi [6,7]. Eng ko‘p uchraydigan belgilar quyidagilardan iborat: past homiladorlik vazni, bachadon ichida rivojlanish kechikishi sindromi, trombotik trombotsitopenik purpura, gepatit, sariqlik, meningoensefalit, konvulsiya sindromi, gidrosefaliya va gipertenziya-liqor sindromi, xorioretinit. Kasallikning keng klinik ko‘rinishlari virusning deyarli barcha hujayralarni infektsiyalash xususiyatiga ega bo‘lishi bilan izohlanadi [8,9,10].

Subklinik shakllar keng tarqalgan bo‘lsa-da, tug‘ma CMVI uzoq muddatli salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin, masalan: nevrosensor eshitish yo‘qotilishi, epilepsiya, serebral falaj, mikrocefaliya, motor va aqliy rivojlanish kechikishi. Salbiy natijalar asimptomatik holatda 15% hollarda, kasallik namoyon shaklda bo‘lganda esa 90% hollarda rivojlanadi [11,12,13].

TORCH kompleksi tarkibiga kiradigan boshqa infeksiyalardan (qizamiq, toksoplazmoz) farqli o‘laroq, onaning CMV ga nisbatan mavjud bo‘lgan spesifik immuniteti virusning vertikal o‘tkazilishini to‘xtata olmaydi. Latent virusning reaktivatsiyasi yoki yangi shtamm bilan infektsiya natijasida takroriy CMV infeksiyasi

ham HIVning namoyon shakllarining rivojlanishiga olib kelishi mumkin [19,20,21].

Homilador ayollarda CMVI ko‘pincha subklinik shaklda yoki o‘tkir respirator infeksiya belgilari bilan kechadi, bu esa antenatal davrda HIVni aniqlashni juda murakkablashtiradi. Faqat izolyatsiyalangan hollarda, homila rivojlanishida ultratovushda anomalialar aniqlansa, onada CMVI uchun tekshiruv o‘tkazish sababi bo‘lishi mumkin [22].

Homilador ayollarda CMV infeksiyasini boshqarish, ularni tekshirish va davolashning vaqti va maqbuligi masalasi hanuz muhokama ostida qolmoqda. 2019-yildan boshlab Rossiya Federatsiyasida homilador ayollarni CMV ga skrining qilish tavsiya etilmaydi, va agar bu skrining homilador ayol yoki shifokor tashabbusi bilan o‘tkazilsa, asosan serologik usullar (ELISA) qo‘llaniladi, ularning prognoz qiymati atigi 15-40% ni tashkil qiladi. Agar ultratovushda homila rivojlanishida patologik o‘zgarishlar aniqlansa, homilador ayol faqat tibbiy genetika markaziga (agar mavjud bo‘lsa) yuboriladi, xromosomal kasalliklarni istisno qilish uchun [23,24].

Homilador ayolda CMV infeksiyasi bo‘yicha ma’lumotlarning yetishmasligi va yangi tug‘ilganlardagi klinik rasmning polimorfizmi, laboratoriya tekshiruv natijalari olinmaguncha kasallikning aniq etiologik shakli haqida ishonchli hukm chiqarishga imkon bermaydi. Reproduktiv yoshdagi ayollarda CMV infeksiyasining epidemiologik vaziyatini aniqlash dolzarb bo‘lib, bu homilador ayollarni majburiy laborator tekshiruvdan o‘tkazishning maqsadga muvofiqligini baholash imkonini beradi. Amaliy nuqtai nazardan, antenatal davrda CMV infeksiyasini kompleks diagnostika qilish algoritmini ishlab chiqish zarur. Bundan tashqari, homilador ayolda CMV infeksiyasi aniqlanganda, tug‘ma CMV infeksiyasining rivojlanishini bashorat qiluvchi omillarni aniqlash muhimdir [2,3,4,5,6].

CMV infeksiyasi bo‘yicha ko‘plab mahalliy va xorijiy tadqiqotlarga qaramay, antenatal va tug‘ma CMV infeksiyasini diagnostika qilishni optimallashtirish bo‘yicha hal qilinmagan ko‘plab masalalar mavjud. Shu bilan birga, homilador ayolda CMV infeksiyasini oportune tasdiqlash yangi tug‘ilganlarda salbiy natijalarni oldini olishning ajralmas qismi hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlar sohasida, tug‘ma CMV infeksiyasiga chalingan bolalarda CMV genlarining genetik o‘zgaruvchanligini o‘rganishga qiziqish ortib bormoqda. Ma’lum genotiplari va ularning kasallikning turli variantlari bilan bog‘liqligi aniqlanganda, homilador ayollarda CMV infeksiyasini boshqarish bo‘yicha diagnostika va terapevtik yondashuvlarni qayta ko‘rib chiqish imkoniyati paydo bo‘ladi [1,7,8,9,10,11].

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduhakimov B. A. et al.
Bolalar va o'smirlar dabr lamchituberkulyozningo'zigaxoskechish xususiyatlarivakli
nik-laboratoriya usullari //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2024. – T. 32. –
№. 3. – С. 139-143.
2. Бердиярова Ш. Ш. и др. Клинико-лабораторная диагностика фолиевой
кислотодефицитной анемии //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – Т. 49. – №. 3. –
С. 46-53.
3. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Axmadova P. Role of conditionally pathogenic
microflora in human life activities //Web of Medicine: Journal of Medicine,
Practice and Nursing. – 2024. – Т. 2. – №. 11. – С. 29-32.
4. Muhamadiyeva L. A., Kudratova Z. E., Sirojeddinova S.
Pastkinafasyo'llaripatologiyasiningrivojlanishidaatipikmikrofloraningrolivazamo
naviydiagnostikasi //Tadqiqotlar. Uz. – 2024. – Т. 37. – №. 3. – С. 135-139.
5. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Norboyeva F. Modern aspects of etiology and
epidemiology of giardias //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and
Nursing. – 2024. – Т. 2. – №. 11. – С. 25-28.
6. Isomadinova L. K., Daminov F. A. Glomerulonefritkasalligidasitokinlarahamiyati
//Journal of new century innovations. – 2024. – Т. 49. – №. 2. – С. 117-120.
7. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Maxmudova H. Mechanisms of infection by
echinococcosis //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing. –
2024. – Т. 2. – №. 11. – С. 18-21.
8. Даминов Ф. А., Исомадинова Л. К., Рашидов А. Этиопатогенгетические и
клинико-лабораторные особенности сальмонеллиоза //TADQIQOTLAR. UZ.
– 2024. – Т. 49. – №. 3. – С. 61-67.
9. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Вахромова М. Autoimmune diseases: new
solutions in modern laboratory diagnostics //International Conference on Modern
Science and Scientific Studies. – 2024. – С. 78-81.
10. Бердиярова Ш. Ш. и др. Узловой зоб и его клинико-лабораторная
диагностика //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – Т. 49. – №. 3. – С. 38-45.
11. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Muhsinovna R. M. The main purpose of
laboratory diagnosis in rheumatic diseases //International Conference on Modern
Science and Scientific Studies. – 2024. – С. 82-85.
12. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Ruxshona X. Contemporary concepts of chronic
pancreatitis //International Conference on Modern Science and Scientific Studies.
– 2024. – С. 11-15.
13. Хамидов З. З., Амонова Г. У., Исаев Х. Ж. Некоторые аспекты
патоморфологии неспецифических язвенных колитов //Молодежь и
медицинская наука в XXI веке. – 2019. – С. 76-76.

14. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Muminova G. Instrumental diagnostic studies in chronic pancreatitis //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2024. – С. 16-20.
15. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Norxujayeva A. Etiopathogenesis and modern laboratory diagnosis of prostatitis //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2024. – С. 6-10.
16. Амонова Г. У., Сулаймонова М., Кизи Ж.
Пневмопатиянинг телектастик шаклида чақалоқлар миаструктураларидаги ўзгаришларнинг патоморфологияси //Новости образования: исследование в XXI веке. – 2024. – Т. 2. – №. 22. – С. 163-166.
17. Sabirovna I. N., Raykhona K. Clinical and laboratory changes in post-term infants //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing. – 2024. – Т. 2. – №. 5. – С. 96-99.
18. Ибрагимова Н. С., Юлаева И. А. Сложности диагностики и лечения внебольничной пневмонии у детей раннего возраста //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – Т. 39. – №. 1. – С. 58-62.
19. Laboratory diagnosis of torch infection bs Shukurullaevna, TF Uktamovich TADQIQOTLAR. UZ 48 (1), 200-206
20. Амонова Г. У., Исмоилов Ж. М. Реорганизация цитоархитектоники эпителиального пласта бронхов у кроликов с хроническим экспериментальным ларингитом //Молодежь и медицинская наука в XXI веке. – 2017. – С. 51-51.
21. Clinical and laboratory characteristics of renal pathology of pregnancy in the first trimester bs Shukurullayevna, MN Komilzhonovna TADQIQOTLAR. UZ 39 (1), 74-79
22. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Maxmudova D. Pathogenesis of bronchial asthma development at the present stage //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2024. – С. 21-24.
23. Differential diagnosis of jaundice literature review BS Shukurullaevna Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing 2 (1), 41-49
24. Хамидов З. З., Амонова Г. У., Исаев Х. Ж. Некоторые аспекты патоморфологии неспецифических язвенных колитов //Молодежь и медицинская наука в XXI веке. – 2019. – С. 76-76.